

Recordant el patriota Salvador Casanova Per Ricard Lobo

Per homenatjar l'amic i lluitador Salvador Casanova cal que em refereixi per uns moments a la situació política, cultural i lingüística de la Catalunya del segle XX que el va veure néixer i morir. Un segle tràgic. No sols per a Europa i el món (amb dues guerres mundials esfereïdores), sinó també per a Catalunya i per al poble català. De fet vàrem experimentar i sofrir un dels períodes més tràgics i convulsos de la nostra història posterior a la desfeta del 1714: les convulsions socials del primer quart del segle XX; les dictadures i persecucions del general Primo de Rivera primer (1923-1930), i del general Franco després amb el seu alçament militar contra l'Estat democràtic republicà (1936-1975). El cop d'Estat franquista de 1936 conduí a una guerra civil destructiva, mortífera i brutal: Catalunya quedà sense institucions polítiques pròpies, amb privació de les llibertats fonamentals i democràtiques, amb una persecució de la nostra cultura i de la nostra llengua, i no cal dir amb l'exili de desenes de milers de catalans. Entre ells, dirigents polítics, intel·lectuals, literats, artistes i patriotes en general que en la seva majoria no podrien tornar mai més a Catalunya. El país quedà destruït per la guerra, empobrit econòmicament i delmat de forces vives, materials i espirituals.

Però afortunadament a Catalunya s'anà revifant de mica en mica la flama del catalanisme, la fidelitat al país i la voluntat de "continuïtat" que el filòsof Josep Ferrater Mora ha considerat una de les característiques principals de la vitalitat del poble català, de la mateixa manera que l'historiador Jaume Vicens Vives es fixà sobretot en la "voluntat de ser". És així com, immediatament després de la guerra civil, algunes forces polítiques i socials anaren fent-se presents i operatives en el territori, i lluitadors exemplars i generosos s'anaren agrupant per recuperar les llibertats, les institucions, la cultura i la llengua. En Salvador Casanova n'és un exemple paradigmàtic que amb raó justifica l'homenatge que li estem retent i l'agraïment que li devem.

En Salvador va ser un home d'activitat cívica i política polifacètica, perquè tot el que es relacionava amb Catalunya i la seva identitat nacional fou per a ell com una obsessió que no l'abandonaria fins al final de la seva vida. Deixà petjada no sols a la Badalona que el va veure néixer, sinó també en els vora trenta anys viscuts – i de quina manera! – a Granollers. En féu centre de les seves operacions en la seva edat més madura, des d'on en Salvador es va fer un tip de recórrer Catalunya "des de Salses a Guardamar, des de Fraga fins a Maó", perquè ell era dels que defensaven fermament la unitat del Països Catalans com a marc territorial de la nostra pàtria.

La meva relació amb Salvador Casanova neix amb la constitució de l'Assemblea de Catalunya el 7 de novembre de 1971, a l'església de Sant Agustí de Barcelona. Allí ens vam reunir clandestinament, desafiant les forces de seguretat del règim franquista, unes 300 persones representants de partits polítics, organitzacions sindicals, entitats i sectors socials de diversa naturalesa: professionals, universitaris, comunitats cristianes de base, etc. per proclamar en quatre grans acords el compromís de lluitar unitàriament per les llibertats democràtiques, per les llibertats nacionals de Catalunya (amb l'exercici del dret a l'autodeterminació), pel restabliment de la Generalitat, per un nou Estatut d'Autonomia, per l'amnistia dels presos i exiliats polítics, i per la coordinació amb la resta de les forces democràtiques de l'Estat a favor de la democràcia.

Ben aviat alguns participants no militants en partits polítics ens vàrem anar organitzant com a independents en un col·lectiu que batejàrem amb el nom de "No Alineats". En Salvador s'hi integrà amb el seu entusiasme característic i no se'n va desvincular ni quan més tard es va crear l'Assemblea Democràtica de Granollers, que ell va representar en el marc més ampli de l'Assemblea de Catalunya. En el període 1971-1977, anys de vida intensa de l'Assemblea, en Salvador no va faltar mai a les nombroses reunions, actes, mobilitzacions i viatges dins i fora de Catalunya difonent el programa de l'Assemblea i la participació en la lluita antifranquista.

En Salvador Casanova fou per a mi un company estimulant i un exemple de fidelitat insubornable a Catalunya i al que en aquella època en dèiem els "sectors populars". Però és que a més vàrem compartir diverses actuacions i algun viatge amb missions concretes. Un d'ells va ser un viatge diguem-ne "diplomàtic" que ens va tocar de fer a ell i a mi, acompanyats també per Rafael Ribó (avui actual Síndic de Greuges de la Generalitat de Catalunya). Es tractava d'establir el primer contacte oficial de l'Assemblea de Catalunya amb el President de la Generalitat a l'exili, Josep Tarradellas, a qui jo ja havia conegut i visitat des de mitjans dels anys seixanta. Devia ser a finals de 1975 o principis de 1976 quan el Secretariat de l'Assemblea de Catalunya ens havia designat a tots tres per portar un escrit al President Tarradellas a Saint Martin-le-Beau. Era una proposta de reunió amb ell a París amb una àmplia representació de la Comissió Permanent de l'Assemblea de Catalunya. No va ser pas una entrevista plàcida la nostra amb el President, ja que ell veia amb recel l'Assemblea de Catalunya en la qual el PSUC tenia una especial preponderància, sobretot a través del seu dirigent Antoni Gutierrez Díaz. Fos com fos, resultat d'aquella nostra entrevista fou la reunió oficial celebrada a l'Hotel Saint Jacques de París el 3 d'octubre de 1976 en la qual Tarradellas va tenir ocasió de rebre'ns a una vintena de representants com a

delegació de l'Assemblea de Catalunya. Va ser un primer contacte que més tard es plasmà en la creació del Consell Consultiu de la Presidència de la Generalitat, en el qual vaig representar-hi l'Assemblea amb alguns companys més.

Per acabar i cloure aquest records, voldria remarcar algunes conclusions que es dedueixen del que acabo de comentar i d'altres fets prou coneguts:

1. Salvador Casanova fou un dels elements més combatius i dinamitzadors de l'Assemblea de Catalunya, perquè ell va veure en aquesta organització una fórmula imaginativa de lluita unitària i de mobilització popular que ens va conduir efectivament a la democràcia, a la recuperació de les nostres institucions nacionals (Presidència, Govern i Parlament), a l'amnistia, i a un Estatut d'Autonomia. És per això que ell fou un dels més fermes defensors que l'Assemblea de Catalunya no es dissolgués després de les primeres eleccions a Corts Constituents de juny de 1977, en contra de la posició majoritària dels partits polítics. Ell considerava que no havent estat aconseguits encara tots els objectius finals de l'Assemblea -entre d'altres l'exercici del dret a l'autodeterminació-, l'Assemblea de Catalunya no s'havia de dissoldre, sinó en tot cas transformar-se en un moviment popular territorial, cosa que es va aprovar en la V Assemblea Plenària celebrada a Barcelona el novembre de 1977, amb un ambient tens i poc operatiu que no arribaria a quallar. L'activitat política de Salvador Casanova de fet ja s'havia centrat en la candidatura de la CUPS (Candidatura d'Unitat Popular pel Socialisme) en les eleccions del 15 de juny anterior. Fou la seva manera de voler contribuir a la Catalunya que ell somniava.

2. Puc afirmar que en Salvador és un dels patriotes més generosos i entusiastes que vaig tenir la sort de conèixer en aquells anys difícils però també estimulants, en què gairebé cada dia ens jugàvem alguna cosa: des de la nostra llibertat sota l'urpa de la policia franquista que ens féu compartir presó a la Model i multa governativa, fins a la repressió brutal en les manifestacions i actes d'afirmació d'un catalanisme que no volia més limitacions per al futur de Catalunya que aquelles que el poble volgués decidir per si mateix. Aquell "dret a decidir" que avui, des de posicions polítiques diverses, molts seguim reivindicant per a una Catalunya independent en la nova Europa dels Estats democràtics.

3. Salvador Casanova fins al final de la seva vida, l'any 1982, fou un home coherent amb ell mateix i amb les seves idees: per la seva simplicitat, per la

seva dedicació a la promoció cultural en diverses vessants que ell cultivava, i en la defensa de quelcom que lúcidament ell sempre veié com a fonamental en la identitat nacional de Catalunya: la llengua catalana tan amenaçada des de fora i també des de dins per la desídia de tants catalans indiferents. També en això avui encara és un referent a imitar i homenatjar.

Ricard Lobo

1 de març de 2009